Abonament: roczny Zł. 3.—.
„ półroczny „ 1.50.

Opłacono ryczałtem.
NUMER POJEDYNCZY 30 Gr.

PORADNIK FINANSOWY

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM FINANSOWYM DROBNEGO KAPITAŁU

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: CZĘSTOCHOWA, ALEJA IM. TAD. KOŚCIUSZKI 2/6 TELEFON № 20-5.
GMACH SPÓŁDZIELCZEGO BANKU LUDOWEGO Z NIEOGR. ODPOW. W CZĘSTOCHOWIE.

№ 6-7. LISTOPAD-GRUDZIEŃ 1933. ROK I.

Istniejący kryzys ekonomiczny, czy kryzys moralny?

(na marginesie przesilenia ogólnoświatowego)

W ostatnich czasach dużo mówi się i pisze, czy to w prasie codziennej, czy też fachowej, o przesileniu ekonomicznem, jakie świat cały obecnie przeżywa, oświetlając to zagadnienie z punktu widzenia splotu interesów już istniejących, zatem rozpatrując skutki — ze znacznem bodaj pominięciem analiz istotnych przyczyn tego stanu.

Przystępując do rozważania pytania tytułowego, musimy sobie jasno zdać sprawę z tego, że żaden kryzys, który kiedykolwiek w dziejach ludzkości nękał ją przez czas dłuższy czy krótszy, niebył zjawiskiem powstałem w ciągu kilku krótkich miesięcy czy lat poprzedzających jego ostateczne pojawienie się w formie bezpośrednio odczutej przez ogół, t. j. we formie zjawiska społecznego, przeciwnie — z całą pewnością twierdzić można, że każde w ostatecznej swej formie pojawiające się przesilenie w życiu ludzkości, narodu, państwa czy państw, było zawsze wynikiem splotu przyczyn, które snując się w długim szeregu lat, przy ciągłem narastaniu groźnych, a skomplikowanych powikłań poszczególnych działów życia tetniącego dotąd normalnie, musiało w konkretnym wypadku przyjąć formę zaognioną, w następstwie której dopiero drogą odpowiedniej mozolnej przebudowy czy przemiany dotychczasowych warunków, ludzkość starała się złu zaradzić. — Aby udowodnić słuszność powyższej tezy, nie będziemy sięgali do przykładów zaczerpniętych z życia państwowości starożytnej Grecji. która niemogła przystosować się do zupełnie obcych swej kulturze, stosunków wynikłych z pojawienia się nowych wpływów opartych o nowe wartości mentalne i ekspanzywistyczne dążności rasy latyńskiej, która z koleji znowu w następstwie powolnego rozkładu spowodowanego stopniowem nagromadzeniem się przyczyn napozór drobnych, miała się po wiekach stać tem, czem ją widzimy w czasach upadku potężnego ongiś Imperjum Romanum; a jeśli chodzi o bliższe nam zjawiska, czyż nie wystarczy wskazać na dzieje Państwowości Polski przedrozbiorowej, aby w dostatecznej mierze utrwalić się w przekonaniu o słuszności tych przykładów?

Toteż zdaje się nie ulegać wątpliwości, że wśród całego szeregu przyczyn powodujących w swoim następstwie jakiekolwiek przesilenie w dziejach ludzkości, zawsze i nieodmiennie istniała i istnieje jedna przyczyna główna, jakby w analogji do pra przyczyny wszechrzeczy, której pochodne są dopiero elementami następczemi i tworzącemi rozległy gmach szeregu zagadnień i zjawisk późniejszych, przyczyna której na imię: umysł ludzki i jego spekulatywne właściwości, a w ścisłej od niego zależności właściwa każdym czasom taka czy inna mentalność ogółu czyteż czynników, kierujących życiem tegoż.

Zatem śmiało twierdzić można, że w odniesieniu do kryzysu ekonomicznego jaki obecnie niemal cała ludzkość przeżywa, zasada powyższa znajduje w całej swej rozciągłości zastosowanie, jeżeli przyjmiemy za przesłankę moment mentalności, o której wspomnieliśmy, mentalność Europy po wojnach napoleońskich ściślej po wojnie franko-niemieckiej i roku 1870, nie-

mniej jak mentalności nowego i anglosaskiego świata z wartościami zgoła odmiennemi, wreszcie jeśli weźmiemy pod uwagę dwa zupełnie obce sobie pod względem struktury duchowej, światy, jakiemi są Zachód i Wschód.

I niepotrzebnem będzie sięganie do żmudnych studjów archiwalnych nad temi kwestjami, ani zapoznawanie się z cennemi pod względem realizmu, pracami Ludwika czy innego pracownika na niwie zmiany w przyszłości zapatrywań ludzkich, co do sposobów rozwiązywania powikłań ekonomiczno społecznych, grożących państwom, skoro wmyślimy się w wypadki poprzedzające wybuch wojny światowej, wynikłej właśnie na tle mantalności zamieszanych w nią narodów, niemniej jak fakt, że „opinja publiczna“ bywała stale i celowo w myśl tych wskazań urabiania.

Jest bowiem pewnikiem sytuacja poprzedzająca wybuch wojny światowej, sytuacja skomplikowana przez splot zagadnień, których czynnikiem były m. i.: walka o wpływy polityczne, społeczne i ekonomiczne na bliższym i dalszym Wschodzie, walka o zdobycie wzgl. rozszerzenie rynków zbytu dla przemysłu zainteresowanych państw przy widokach zwiększenia stanu posiadania terytorjalnego, niemniej jak walka o hegemonje morską z rozwiązaniem ostatecznem „kwestji kolonjalnej“, walka bezkrwawa, która tylko skutkiem spekulacji politycznych miała się już w niedługim czasie przemienić w „konflikt“ zbrojny, po którym oczekiwano radykalnego rozwiązania, trapiących zainteresowane państwa, trudności. — I mimo pięcioletnich niemal zmagań wojennych, w których poświęcono miljony istnień ludzkich, mimo nadludzkiego wysiłku ekonomicznego, mimo zawarcia pokoju i szeregu traktatów, wreszczie mimo organizowania szumnych i więcej lub mniej udatnych konferencji w rodzaju konferencji rozbrojeniowej, swiat nietylko, że problemu w imię którego wojnę rozpoczął, dotąd nie rozwiązał, ale przeciwnie stoi dzisiaj w obliczu straszniejszego może skutkiem jego przewlekłości, bezkrwawego przesilenia gospodarczego, będącego wynikiem i zapłatą za dotychczasowe błędy.

Nie ulega bowiem wątpliwości, że zagadnienie, które miała wojna światowa rozwikłać pozostało zupełnie nierozwikłane, przeciwnie przybyło światu sporo malkontentów j. n. p. Niemcy bez swoich kolonij, państwa na dalekim Wschodzie z kwestą Japońsko-Chińsko-Rosyjską, która oby w przyszłości nie zamieniła się w nowy konflikt ze współudziałem Ameryki Północnej, Anglja z poważnemi trudnościami w swoich kolonjach, nie mówiąc już o sprawie Indji z kwestją nacjonalizmu hinduskiego, umiejętnie podsycaną przez wrogą anglikom agitację, która to sprawa prędzej czy później przegrana, przynieść musi Anglji dotkliwą klęskę w polityce jej kolonji — wreszcie Rosja i Niemcy z komunistycznym systemem z jednej, a hitleryzmem za drugiej strony, powodującemi ciągłe, a stopniowe narastanie kwestji mogącej w niedalekiej przyszłości rozpętać nową burzę w Europie.

Dziś po 15 latach dzielących nas od zakończenia wojny światowej, wiemy dobrze, że nie jakieś błahe w swej istocie przyczyny, jak morderstwo polityczne czy inna bezpośrednia przyczyna, były jej powodem, ale że istniała tu zasadnicza przyczyna — pewien stopniowo i ciągle potęgujący się stan napięcia sił, dążących do obalenia dotychczasowego stanu równowagi, przy równoczesnej stałej i stopniowej zmianie mentalności społeczeństw, które miały w niedalekiej już przyszości być wydaną na pastwę Molochowi wojny, zjawiska najbardziej może pradoksalnego tam, gdzie miałoby — jak w konkretnym wypadku — służyć do przecięcia węzła gordyjskiego splątanych interesów państw, zjawiska w samem swem założeniu, a konstruktywnego dla swoich zasadniczych cech, które pozostaną — w znaczeniu ekonomicznem przynajmniej — w wysokim stopniu destruktywne. — Słusznie więc twierdzić można, że kryzys obecnie przez nas przeżywany, nie jest bynajmniej kryzysem ekonomicznym, powstałym w sobie jako wyłączna przyczyna zaburzeń natury ekonomicznej, przeciwnie, jest on tylko i jedynie skutkiem tej jedynej w swoim rodzaju przyczyny zasadniczej, o której już poprzednio wspominaliśmy przyczyny mającej za podstawę mentalność i wartości moralne zainteresowanych narodów.

W pierwszym rzędzie stoimy wobec faktu podkopania do gruntu równowagi europejskiej i ogólnoświatowej, tak, że śmiało twierdzić możemy, że niedaleka niestety już przyszłość musi przynieść nowy konflikt zbrojny, drogą którego dane państwa starać się będą w braku lepszego lekarstwa, obecny stan daleki od pożądanego uregulować; oczywiście, że takie nastawienie umysłów upatrujących w wojnie jedyny środek do rozwikłania zagadnień czy interesów międzypaństwowych nie może dla przyczyn wyżej wymienionych dać absolutnie żadnych pozytywnych, a oczekiwanych rezultatów, jak niedała ich zresztą ostatnia wojna światowa, która tylko i jedynie stała się ostateczną przyczyną dzisiejszego zaognienia na tle ekonomicznem, które zwykliśmy nazywać kryzysem.

Jeśli więc nie drogą wojny, należy grożące konflikty czy trudności społeczno-ekonomiczne zażegnywać ze względu na to, że jest to bezcelowem i wywołuje tylko w następstwach dalsze powikłania natury bezpośrednio gospodarczej, to zachodzi pytanie, jaką drogą należy kroczyć, aby w przyszłości skutecznie zaradzić dwom bodaj, że najstraszliwszym plagom dręczącym ludzkość: wojnie i jej następstwo w postaci przesileń gospodarczych?

Odpowiedź na te skomplikowane pytania, wydaje się prosta, tak jak wszystkie wielkie rzeczy stworzone przez umysł ludzki, są w zasadzie proste i zrozumiałe; oto z przyczyną zasadniczą mającą swe źródło w wartościach moralnych społeczeństw, walczyć można tylko i jedynie na gruncie wpływów zdążających do urobienia jej na odmienną modłę, w myśl wskazań prostego, „zdrowego rozsądku“, zaprzecza-

jącego dotychczasowym sposobom działania. — I jeśli kryterjum to jes podstawowem, to słusznem jest istnienie szeregu instytucyj wychowawczo-społecznych, służących tym czy innym na pozór celom, jednakowoż zgodnych pod względem naczelnego zadania, którem jest: dać społeczeństwu nowy typ obywatela zdrowego moralnie, urobionego w pierwszym rzędzie do pracy czynnej i konstruktywnej, świadomego swoich obywatelskich celów i zadań — zarówno w własnem państwie jak również w stosunku do reszty wielkiej rodziny ogólnoludzkiej.

Tylko bowiem drogą zupełnej i stopniowej przebudowy treści ogólnej umysłów całych społeczeństw i narodów, dojść można do zażegnania w przyszłości kryzysów moralnych, będących jakto już poprzodnio staraliśmy się wykazać, zasadniczemi przyczynami kryzysów m. i. ekonomicznych, w rodzaju tego, jaki obecnie przeżywamy.

Wyrobienie w każdym członku poszczególnego społeczeństwa, przeświadczenia o konieczności pozytywnej pracy dla dobra swego państwa i reszty cywilizowanego świata, przez przysparzanie im konkretnych zdobyczy, wyrabianie głębokiego przeświadczenia, że wojny są w zasadzie złem, na razie koniecznem, do którego wolno jedynie sięgnąć w wypadkach naruszenia przez wroga własnych granic lub stanu posiadania państwa, oto są to wartości, drogą utrwalenia których Ludzkość zwolna kroczy i kroczyć powinna, aby odbudowawszy wszystko co ostatnia wojna, oraz jej poprzedniczki bezpośrednio czy pośrednio zniszczyły, rozpocząć nową ere w cywilizacji świata opartą o realne wartości umysłu ludzkiego, pojętego jako źródło dodatnie dorobku ludzkiego. — I chociaż może chwila ta jest nam jeszcze daleką jak i przyszłemu pokoleniu, które po nas nastąpi, to jednak musimy pamiętać, że wszyscy jesteśmy obowiązani dołożyć swoją najmniejszą bodaj cegiełkę w zakresie naszej codziennej działalności i wpływów, poczynających od siebie i tych, którzy przyjdą nas zastąpić na dotychczas zajmowanych stanowiskach.

Uregulowanie sprawy zeległości podatkowych

W Min. Skarbu opracowano już ostateczny tekst rozporządzenia w sprawie rozłożenia na raty zaległości podatkowych. Równocześnie minister Skarbu w porozumieniu z ministrem Spraw Wewnętrznych uregulować ma sprawę rozłożenia na raty zaległości w podatkach samorządowych. Jak wiadomo, sprawa rozłożenia na raty zaległości podatkowych wobec Państwa i samorządów wiąże się zasadniczo z kwestją rozłożenia na raty zaległości wobec zakładów ubezpieczeń. Sfery gospodarcze w opinjach, wyrażonych w sprawie uregulowania kwestji zaległości kładły szczególny nącisk na konieczność równoczesnego unormowania sposobu spłaty we wszystkich trzech dziedzinach. Ponieważ jednak rozporządzenie pana Prezydenta w sprawie rozłożenia na raty zaległości ubezpieczeniowych nie ukazało się, sprawa ta musi stać się tematem obrad Sejmu i może być na tej drodze dopiero załatwiona. Wobec tego liczyć się należy z uregulowaniem w drodze rozporządzenia sprawy zaległości podatkowych już w niedługim czasie z wyłączeniem zaległości wobec zakładów ubezpieczeń. Sprawa tych ostatnich zaległości będzie musiała być jeszcze nieco inaczej załatwiona jeśli chodzi o odsetki zwłoki i wysokość oprocentowania ze względu na budżety zakładów ubezpieczeń, w których wpływy z tego tytułu stanowią poważne pozycje. Sprawa zaległości podatkowych będzie uregulowana w myśl zaleceń Komitetu Ekonomicznego Ministrów z lipca r.b. a więc nastąpi rozłożenie tych zaległości na okres do lat 10 w ratach półrocznych przy zabezpieczeniu hipotecznem i do lat 3-ch przy braku tego zabezpieczenia. W sferach rolniczych wskazują na istniejącą, zdaniem sfer rolniczych sprzeczność między sposobem uregulowania spłaty zaległości podatkowych a rozporządzeniem p. Prezydenta o przejmowaniu gruntów za niektóre należności wobec Skarbu. Według przypuszczeń, rozłożenie na raty zaległości podatkowych będzie w całej pełni stosowane wobec rolnictwa. W wypadkach jednak, gdy uda się ujawnić złą wolę płatnika, będą z tytułu zaległości podatkowych przejmowane grunty na rzecz Skarbu Państwa w granicach ustalonych przez rozporządzenie zainteresowanych ministrów.

Należy uzdrowić dziedzinę wywiadu handlowego.

Ludzie interesu, każdy kupiec, czy — przemysłowiec, każdy bankowiec, czy człowiek mający jakiekolwiek stosunki handlowe ma stale zapotrzebowanie na rzeczową, wyczerpującą informację handlową i każdy zdaje sobie z tego sprawę, że dobra i objektywna informacja w tym kierunku ma nieraz podstawowe znaczenie w interesie.

Musimy stwierdzić, że dziedzina tej informacji czyli t. zw. wywiadu handlowego w Polsce, nie stoi jeszcze na odpowiednim poziomie. Poza kilku biórami o ustalonej renomie w świecie handlowym, istnieje w tej dziedzinie jeszcze po dziś dzień duży chaos, teren polski zabagniony jest szeregiem drobnych, nieraz nawet podejrzanych biór, posługujących się ludźmi nie załugującymi w pełni na zaufanie, i dlatego uzdrowienie tych stosunków i ich odpowiednie unormowanie narzuca się dziś w interesie wszystkich sfer interesu. Jeżeli w stosunkach kredytowych panuje jeszcze wciąż na rynku naszym brak zaufania i niepewność, gdyż wierzyciel narażony jest jeszcze zawsze na ryzyko w zakresie kredytu, a finansista na straty przy finansowaniu jakiejś proponowanej mu tranzakcji, to niewątpliwie część winy ponoszą tu niezupełnie sprawnie funkcjonujące wywiadownie handlowe.

Tą dziedziną, tak ważną dla całego życia gospodarczego, zająć się dokładniej jest obowiązkiem prasy gospodarczej, gdyż w tym dziale jest koniecznością chwili. Zrozumiały to czynniki do tego powołane, i możemy poiformować naszych Czytelników, że sfery oficjalne zabrały się już również do uzdrowienia stosunków w dziedzinie informacji i wywiadu handlowego, zamierzając uzdrowić tę branże nietylko drogą pewnych rozporządzeń, ale i praktycznie, a mianowicie pod kontrolą i naciskiem tych czynników utworzono w Warszawie (ul. Czackiego 6) poważną instytucję pod firmą: „Polska Agencja Informacji Handlowych", która pod sprężystem i rzetelnem kierownictwem, pod każdym względem da gwarancje niezależnej i dobrej obsługi. (Gazeta Handlowa.)

Gdynia -- daleki wschód.

Rozbudowa sieci komunikacyjnej, wiążącej Gdynie z portami całego świata, postępuje ciągle naprzód, czego wyrazem jest powstanie nowych regularnych połączeń. Ostatnio zwróciły się do najpoważniejszego maklera w portach polskich, Polskiej Agencji Morskiej dwa znane towarzystwa okrętowe Alfred Holt et Co i Ellerman et Bucknal z siedzibą w Londynie z propozycją zorganizowania regularnego połączenia z portami Dalekiego Wschodu, a mianowicie: Penag, Swettenham, Singapore, Hongkong, Shanghai, Kobe, Yokohama i Dairen. Zrozumiałe, że nadarzająca się okazja nawiązania bezpośredniego kontaktu z portami Dalekiego Wschodu została przez Polską Ajencję Morską podchwycona i zrealizowana. Dnia 25 b. m. zawinie do Gdyni pierwszy statek wspomnianych towsrzystw „Helenus" pojemności około 8.000 ton i będzie łącznie z kilku innymi okrętami w odstępach 10-dniowych utrzymywać stałe i regularne rejsy między Gdynią i portami Dalekiego Wschodu, Otwarcie regularnej linji „Gdynia — Daleki Wschód" ma w tej chwili dla naszej ekspansji gospodarczej niewątpliwie doniosłe znaczenie zdobycia rynków.

Bezpodstawne pogłoski o zmianie ceny cukru.

Od pewnego czasu niektóre pisma rozpowszechniają wiadomości o rzekomo mającej nastąpić zniżce ceny cukru. Stwarza to niepożądane pertubacje w handlu, gdyż niektórzy kupcy wstrzymują się od zakupu cukru, co pociąga za sobą poważne straty dla skarbu państwa, zainteresowanego w normalnem ściąganiu akcyzy, nakładanej na cukier. W związku z tem dowiadujemy się ze źródeł rządowych, że pogłoski o mającej nastąpić obniżce ceny cukru w najbliższych miesiącach nie mają żadnych podstaw. Specjalna komisja, powołana przez Komitet Ekonomiczny Ministrów, ma za zadanie zbadanie całokształtu zagadnień przemysłu cukrowniczego i ustalenie programu prac cukrownictwa na przyszłe lata. Wynika z tego, że jakiekolwiek bądź powstrzymywanie się od zakupu cukru, w oczekiwaniu rzekomej zniżki ceny, jest najzupełniej nieuzasadnione.

Zniżenie oprocentowania wkładów.

P. Minister Skarbu rozporządzeniem z dnia 30 listopada r. b. postanowił, aby oprocentowanie wkładów oszczędnościowych nie przekraczało:

w Komunalnych Kasach — — — — 5,5 proc. w stosunku rocznym
w Spółdzielniach Kredytowych (Bankach Lud.) — 6,5 proc. w stosunku rocznym

Rozporządzenie to weszło w życie dla nowych wkładów i lokat z dniem 1 grudnia 1933 r., dla dawnych zaś — z dniem 1 stycznia 1934 r.

Odpowiedzialność komunalnych kas oszczędności.

Wobec zgłaszanych przez nasze spółdzielnie zapytań, dotyczących odpowiedzialności komunalnych kas oszczędności za powierzone im wkłady i inne zobowiązania, wyjaśniamy poniżej tę kwestję, ograniczając się do prawnej oceny odpowiedzialności.

Zapytania spółdzielni dadzą się sprowadzić do następujących zagadnień:

1. Jak odpowiada komunalna kasa oszczędności za złożony w niej wkład?

2. Jak komunalna kasa oszczędności odpowiada za przyjęty przez spółdzielnie do dyskonta weksel kasy?

3. Jakiemi drogami odpowiedzialności tej można dochodzić?

Dwa pierwsze pytania znajdują odpowiedź w statutach poszczególnych kas komunalnych i zależą od ich brzmienia, dlatego też wyjaśnienie nasze musi być ogólniejsze, t. j. oparte tylko na ustawie, dającej ramy tej odpowiedzialności. Ustawami, które regulują odpowiedzialność komunalnych kas oszczędności są: Rozporządzenie Prezydenta z dnia 13 kwietnia 1927 roku o komunalnych kasach oszczędności (Dz. Ust. nr. 28 poz. 339), rozporządzenie wykonawcze do powyższego, wydane w dniu 26 marca 1928 r. (Dz. Ust nr. 44 poz. 424) oraz Rozporządzenie Prezydenta z dnia 22 marca 1928 r. o związkach międzykomunalnych (Dz. Ust. nr. 39 386), a wreszcie z dnia 27 października 1932 roku, rozporządzenie Prezydenta o dochodzeniu roszczeń pieniężnych i egzekucji należności pieniężnych opartych na tytułach prywatno-prawnych, przypadających od związków komunalnych (Dz. Ust. nr. 94/32 poz. 809); ostatnie posiada charakter moratoryjny dla związków komunalnych.

Rozporządzenie o komunalnych kasach oszczędności postanawia w art. 3, że komunalne kasy oszczędności mogą być zorganizowane przez związki komunalne miejskie, powiatowe i wojewódzkie względnie międzykomunalne. Związek organizujący komunalną kasę oszczędności jest względem niej związkiem poręczającym i jako taki odpowiada za zobowiązania kasy z tytułu wszelkich wkładów oszczędnościowych (art. 4).

Związek komunalny odpowiedzialny jest conajmniej za wkłady oszczędnościowe (nie odpowiada np. za lokaty na rachunkach bieżących), może jednak przyjąć szerszą odpowiedzialność, t. j. za wszelkiego rodzaju wkłady lub też nawet za wszelkie zobowiązania kasy komunalnej. Granice tej odpowiedzialności muszą być w statucie kasy wyraźnie wskazane.

Odpowiedzialność kasy jej majątkiem jest odpowiedzialnością główną, (kasa komunalna ma swoją odrębną osobowość prawną i odrębny majątek od powiatu wzgl. miasta), a odpowiedzialność związku poręczającego ma charakter dodatkowy, t. zn., że związek poręczający o tyle odpowiada, o ile kasa komunalna swych zobowiązań nie ureguluje. Rozróżnienie to jest bardzo ważne z tego względu, że poszukiwania na poręczycielu (związku komunalnym) można prowadzić tylko w pewnych warunkach, które omówimy niżej. W tem miejscu wyjaśniamy jeszcze, że jako „związek" komunalny należy rozumieć jednostkę samorządu terytorjalnego jak powiat, miasto, czy województwo. Kilka zaś związków komunalnych może tworzyć „związek międzykomunalny", nie należy przeto tych pojęć mieszać. Dodajmy, że kas komunalnych utworzonych przez związki międzykomunalne jest niewiele,

Żeby uprzytomnić sobie, jaką pewność można mieć co do wypłacalności danej kasy komunalnej w związku ze złożonym u niej wkładem, należy stwierdzić.

1. Jak przedstawia się bilans kasy komunalnej, a w szczególności jej kapitały własne?

2. Jak przedstawia się odpowiedzialność dodatkowa związku poręczającego?

a) czy związek odpowiada tylko za wkłady oszczędnościowe, czy też i za inne zobowiązania i jakie?

b) jak przedstawia się materjalna odpowiedzial-

ność związku poręczającego, t. j. czy nie ciążą na niej zbyt wielkie zobowiązania?

c) jakie są możliwości ew. egzekucji na tym związku?

Dla wyraźniejszego oświetlenia zagadnienia odpowiedzialności majątkowej kas komunalnych należy wyjaśnić, co znaczy posiadany przez kasy przywilej bezpieczeństwa prywatnego t. zw. bezpieczeństwa pupilarnego, o którem mówi art. 20 Rozp. o komunalnych kasach w słowach: „wkłady na książeczki oszczędnościowe w komunalnych kasach oszczędności posiadają charakter funduszów, lokowanych z bezpieczeństwem prawnem (pupilarnem)".

„Pupilarne bezpieczeństwo" nie oznacza bynajmniej gwarancji Skarbu Państwa za przyjęty przez kasę wkład oszczędnościowy, a tylko stanowi przywilej dla książeczki oszczędnościowej, sprowadzający się do tego, że można w nich lokować fundusze sieroce i t.p. oraz składać je jako kaucje i wadja zgodnie z rozp. Prezydenta z 12. II. 1928 r. o sposobie lokowania funduszów przez osoby prawa publicznego i t. p. (Dz. Ust. nr. 114/28).

Należy podkreślić, że lokowanie w książeczkach oszczędnościowych komunalnych kas nie jest wyłącznym sposobem lokowania funduszów z przywilejem bezpieczeństwa pupilarnego, gdyż równe prawa mają lokaty w nieruchomościach, lokaty zabezpieczone hipotecznie do wysokości 75 proc. zastawionej nieruchomości, w kupnie papierów gwarantowanych przez państwo i niektórych listów zastawnych. Sędzia, upoważniający np. kuratora spadku wakującego do ulokowania funduszów spadku, ma wolny wybór między temi wszystkiemi sposobami lokowania na prawach bezpieczeństwa pupilarnego.

Łączenie z pojęciem bezpieczeństwa pupilarnego dodatkowych finansowych gwarancji i to ze strony Państwa jest niewłaściwe i niczem nieuzasadnione.

Wreszcie należy stwierdzić, że tylko takie książeczki oszczędnościowe kas komunalnych mogą być przyjmowane jako wadja i kaucje składane władzom państwowym, wzg. komunalnym urzędom i zakładom, które nie są opatrzone zastrzeżeniami np. co do wypowiedzenia (§ 39 Rozp. wykonawczego wyżej cytowanego, w związku z § 37 tegoż Rozp.).

Jeśli kasę komunalną założył związek międzykomunalny, to wobec tego, że majątek takiego związku międzykomunalnego jest odrębny od związków w skład jego wchodzących, należy dowiedzieć się, jak sie przedstawia i z czego składa ten majątek, bo tym tylko majątkiem poręczający związek międzykomunalny odpowiada dodatkowo za kasę komunalną.

Jesli zastanawiać się nad drogami, któremi wierzyciel dochodzić ma swej należności, to należy wziąć pod uwagę co następuje:

W myśl § 21 Rozp. wykonawczego majątek kasy komunalnej oszczędności stanowi majątek osobny, oddzielny prawnie od majątku związku poręczającego (powiatu, miasta, województwa lub związku międzykomunalnego) i osobno administrowany; majątkiem tem odpowiada kasa za zobowiązania, jakie jako osoba prawna zaciągnęła względem wkładowców i innych wierzycieli. Egzekucje należy przeto kierować przeciwko majątkowi kasy, a nie związkowi poręczającemu np. powiatowi.

Następnie, jak już zaznaczaliśmy, wziąć należy pod uwagę to, że związek poręczający odpowiada za kasę tylko dodatkowo z tytułu poręczenia, nie zaś solidarnie. Praktyczne konsekwencje, które z tego wynikają, polegają na tem, że jeśliby związek poręczający odpowiadał solidarnie z kasą komunalną, to możnaby dochodzić należności albo od związku, albo od kasy w zależności od wyboru wierzyciela, ale skoro związek odpowiada tylko z tytułu poręczenia (oczywiście o ile odpowiada, bo może chodzić o taką wierzytelność, za którą statut kasy nie przewiduje odpowiedzialności związku poręczającego), to można kierować do niego egzekucję tylko wtedy, gdy przeprowadzono bezskuteczną egzekucję na majątku kasy. Oczywiście, że jest to ogromna różnica już choćby tylko ze względu na to, że prowadząc nową egzekucję przeciwko związkowi (gdy egzekucja przeciwko kasie nie dała wyniku), trzeba wyłożyć nowe koszta egzekucyjne, które, jak wiadomo, są znaczne.

Dla wierzycieli komunalnych kas oszczędności najważniejszem zagadnieniem jest sprawa ewent. dochodzenia ich należności w drodze egzekucyjnej i dlatego winni oni zapoznać się z Rozp. Prez. z dnia 37 października 1932 r., wprowadzającem ograniczenia w egzekucji należności przypadających od związków komunalnych (Dz. Ust. nr. 94/33 poz. 809).

Tryb dochodzenia należności prywatno - prawnych ustalony jest przez to rozporządzenie podwójny: bądź w drodze sądowej, bądź też w drodze administracyjnej przez wniesienie do władzy nadzorczej związku komunalnego podania o uznanie danej należności za niesporną.

Władzą nadzorczą dla powiatu i miasta niewydzielonego jest starosta, dla miasta wydzielonego z powiatu i dla województwa — wojewoda.

Władza nadzorcza, do której wniesiono podanie, nie może bez zgody zarządu związku komunalnego uznać danej należności za niesporną. W razie braku zgody ze strony związku komunalnego władza nadzorcza wydaje odpowiedź odmowną. Również brak odpowiedzi ze strony władzy nadzorczej w ciągu dni 30 uważa się za odpowiedź odmowną. W razie odmowy wierzyciel może kierować sporną sprawę na drogę sądową.

Przy poszukiwaniu należności na drodze sądowej wierzyciel spotyka się przedewszystkiem z następującemi ograniczeniami: niedopuszczalne jest zabezpieczanie powództwa ani tymczasowe wykonanie wyroku, ani też wykonanie wyroku przed upływem terminu do założenia skargi kasacyjnej przez związek komunalny, względnie rozpoznania tej skargi.

Następnie, egzekucja prywatno - prawnych należ-

ności pieniężnych, przypadających do związku komunalnego, jest dopuszczalne jedynie z tych części majątku lub dochodów związku komunalnego, które według orzeczenia władzy nadzorczej mogą być użyte na zaspokojenie wierzycieli bez istotnego uszczerbku dla wykonania przez związek komunalny zadań publicznych (art. 5). Pozostawienie zainteresowanej władzy administracyjnej decyzji o tem, czy z danego źródła dochodu może wierzyciel prowadzić egzekucję, ogranicza w praktyce ogromnie prawa wierzyciela i to w daleko większym stopniu, niż gdyby decyzja o tem pozostawiona była władzy zainteresowanej, np. sądowej.

Orzeczenie o ewent, dopuszczalności egzekucji wydaje władza nadzorcza na żądanie komornika lub wierzyciela, o ile zgłoszone zostało na podstawie prawomocnego tytułu wykonawczego.

Władza nadzorcza winna wydać orzeczenie w tym przedmiocie w ciągu 60 dni od złożenia wniosku. W braku orzeczenia w ciągu dni 60 egzekucja nie podlega ograniczeniu.

Jeżeli należności pieniężne, przypadające od związku komunalnego, nie mogą być wyegzekwowane z powodu braku lub niedostatecznej części dochodów i majątku związku komunalnego, z którego egzekucja jest dozwolona, wówczas władza nadzorcza z urzędu lub na wniosek wierzyciela zarządza wstawienie do najbliższego budżetu związku komunalnego odpowiedniej kwoty w wysokości conajmniej 10 proc. sumy rocznych dochodów zwyczajnych. Zarządzeniem co do wstawienia sum do budżetów, może być objęta jedynie ta należność, którą rozpoczęto egzekować nie później niż 30 dni przed terminem obowiązującym dla ustalenia i przedłożenia władzy nadzorczej do zatwierdzenia preliminarza budżetu. W ten sposób razem z poprzedniemi terminami mamy już conajmniej 4 miesiące zwłoki w egzekucji przed wstawieniem sum do preliminarza budżetowego.

Zarządzenie o wstawianiu do budżetu odpowiednich kwot na wypłatę należności pieniężnej ponawia się w następnych latach. W razie zbiegu okoliczności egzekwowanych w różnych latach pierwszeństwo przysługuje wierzycielom, którzy zgłosili swe pretensje w poszczególnym poprzednich latach. W danym roku budżetowym prawa wierzycieli są równe i są oni zaspokojeni proporcjonalnie, ale znów mamy ograniczenie, bo pierwszeństwo służy należnościom pracowników komunalnych z tytułu odprawy za zwolnienie z pracy.

Podkreślić należy, że ograniczeniom powyższym nie podlegają należności skarbu państwa, należności hipoteczne zabezpieczone oraz banków państwowych, komunalnych i akcyjnych. Te należności mogą być egzekwowane bez ograniczenia, a więc zmniejszają szanse wierzyciela prywatnego do uzyskania zezwolenia na egzekucję bez uszczerbku dla związku komunalnego.

Jak widać, ograniczenia w dochodzeniu należności od związków komunalnych są bardzo duże i sprawiają, że egzekucja przeciągnąć się może na kika lat, a wierzyciel wyłożyć będzie musiał na koszta egzekucji. Należy jednak mieć nadzieję, że kasy komunalne nie dopuszczą do tego, żeby związek poręczający musiał za nie odpowiadać. E. P.

Poradnik Spółdzielni № 11.

Kurs papierów lokacyjnych
w połowie grudnia 1933 r.

3 proc. pożyczka budowlana	38.50
4 „ „ premj. dolarowa	49.25
5 „ „ konwersyjna	51.—
4 „ „ inwestycyjna	104.25
Akcje Banku Polskiego	81.50
5 proc. Listy Zastawne m. Warszawy	58.75
8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy	48.25
10 „ „ „ „ Lublina	38.38
5 „ „ „ „ Piotrkowa	41.50
8 „ „ „ „ Łodzi	47.75
5 „ „ „ „ Częstochowy	48.50
8 „ „ „ „ „	41.—

Zasadnicze elementy oszczędności.

Dr. St. Klimecki wice prez. miasta Krakowa w swojej ogromnie z życiem równobiegłej pracy p. t. „Zasadnicze elementy bogactwa społecznego" cświadczył, że należałoby wydać ustawę, któraby czyniła kierowników Banku Polskiego i Skarbu Państwa odpowiedzialnymi za wartość banknotów obiegowych w Polsce, a odpowiedzialność ta nie powinna cofać się nawet przed sankcją karną. — Mówiąc bez ogródek Dr. St. Klimecki wychodzi ze słusznego rozumowania, że ew. pozbawienie pieniądza polskieo podkładu, w złocie, jest aównoznaczne z powielaniem pieniędzy i funkcjd taka powinna być karalna na równi z innemi przestępstwami.

Dr. St. Klimecki ma 100 proc. rację!

Nie wolno nam stosować innych mierników etycznych w stosunku do fałszerzu wartości będących cudzą własnością, a innych do fałszerzy n. p. mąki, tem bardziej. że ci pierwsi mogą więcej skrzywdzić społeczeństwo niż ci drudzy.

Zasada pełnej niezmiennej wartości polskiego złotego, jest zatem podstawnwym czynnikiem zdolnym nakłonić społeczęństwo do oszczędności.

Człowiek, który oszczęcza (odmawia sobie różnych uciech doczesnych) musi być pewnym, że ta jego ofiara nie zostanie zniweczona, że jego pieniądz pełen wartości nie zostanie zamieniony w jakąś papierową makulaturę, której wartość jest taka jak każdej starej gazety.

Stałość pokrycia waluty w złocie (nawet na wypadek wojny) jest zatem pierwszym elementem oszczędności.

Drugim elementem oszczędności jest wysokość zysku (wynagrodzenia) z tytułu tej oszczędności wynikającego. — Inaczej mówiąc stopa procantowa wkładek nie jest dla oszczędzającego obojętna. — Kto zna dzisiejszy ustrój rentowności w Polsce, ten rozumie, że kraj rolniczy, a takim Polska jest ponad wszelką wątpliwość nie może opłacać przeciętnie większego oprocentowania niż wynosi renta rolna. —Wyższa stopa procentowa może istnieć tylko na papierze i w rezultacie musi doprowadzić do niewypłacalności instytucji oszczędnościobiorczych.

Kto chce zatem wzmocnić drugi element oszczędności, musi dbać o wyższą rentowność warsztatów rolnych.

Trzecim elementem oszędności jest podnieta wyższej kategorji, na którą niestety mało się jak dotąd zwraca uwagi. — Ta podnieta to cel zbierania funduszów przez instytucję oszczędnościową. Musimy zrozumieć, że gdyby instytucje wkładkobiorcze potrafiły nakreślić jasne, społeczne, porywające cele dla których nawołują do oszczędności, to ofiarność oszczędnościowa wzmogłaby się w wysokim stopniu.

Dyrekcje instytucji oszczędnościowych niedoceniają doniosłości tego trzeciego elementu i zapominają, że podnieta psychiczna może być równie tak ważną jak podnieta materjalna.

Mówiąc o tym trzecim elemencie, mamy na myśli spustoszenia dobrobytowe, które szerzy obcy, przemysłowy kapitalizm w Polsce.

Eliminacja obcego przemysłowego kapitalizmu z Polski, to pierwsza, najgłówniejsza wytyczna, która powinna przyświecać polskim instytuajom oszczędnościowym.

Jak długo obcy kapitalizm będzie wypompowywał z Polski nasze nadwyżki pieniężne, tak długo suma oszczędności w Polsce nie może się istotnie podwyższyć, gdyż efektywne nasze superzarobki wywędrowują zagranicę.

Ta prawda powinna przekształcić formę zużycia kapitału wkładców.

Nie wolno popierać naszym Kasom Oszczędności n. p. kupców handlujących obcym towarem, nie wolno naszym polskim instytucjom udzielać kredytu zagranicznym firmom pracującym pod polskim płaszczykiem w Polsce, bo to wszystko godzi w nasz rozwój dobrobytowy.

Przeciwnie nasze K. K. O. powinny wyłącznie popierać tylko te zamierzenia, które powodują eliminację obcego kapitału z Polski. Tak nam dopomóż Bóg

TABELA URZĘDOWA

wylosowanych w dniu 2 listopada 1933 r. premij do obligacyj Serji I 3% premjowej pożyczki budowlanej.

CIĄGNIENIE XIII

Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij zł. w złocie	Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij zł. w złocie	Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij zł. w złocie	Nr. Nr. obligacyj, wygrywającycy premje	Wysokość premij zł. w złocie
9496	10000	251010	1000	525171	10000	816589	1000
24906	1000	273253	1000	534580	1000	820207	1000
30706	1000	273608	10000	534610	1000	829578	1000
47859	1000	310619	1000	535170	1000	831186	1000
50257	1000	318725	1000	554550	1000	831510	1000
50441	1000	318929	1000	568189	1000	841316	1000
62839	1000	319238	1000	570379	1000	842037	1000
63246	10000	326800	1000	572089	1000	848129	1000
63452	1000	341581	1000	576539	1000	853481	1000
67153	1000	351371	1000	578609	1000	856256	10000
75965	1000	358604	1000	585516	1000	860780	1000
76062	1000	379128	1000	597473	1000	868037	1000
80299	1000	399500	1000	609758	1000	871695	1000
92827	1000	404680	1000	627807	50000	874841	1000
114021	1000	405407	1000	634005	10000	877369	10000
118185	1000	422179	1000	654117	1000	881398	1000
118634	1000	423339	1000	656663	1000	893850	1000
137249	10000	426866	1000	672858	250000	894178	1000
151078	1000	432991	10000	691087	1000	905037	1000
153300	1000	434179	1000	702444	1000	910092	1000
168704	1000	442467	1000	723708	1000	929419	1000
178880	1000	458273	1000	723869	1000	933263	1000
194740	1000	474029	1000	734618	1000	961280	1000
197258	1000	475059	1000	749468	1000	965503	1000
200911	1000	501023	1000	750044	10000	969251	1000
212949	1000	505022	1000	771508	1000	983132	1000
214300	1000	521149	1000	799168	1000	985340	1000
229721	1000	525133	1000	811621	1000	991349	1000

Ogółem wylosowano 112 premij na sumę 500,000 zł. w złocie.

Warszawa, dn. 2 listopada 1933 r. URZĄD DŁUGÓW PAŃSTWA.

W Y K A Z

premij pożyczki budowlanej, wylosowanych w poprzednich ciągnieniach a niezgłoszonych do wypłaty do dnia 2. Listopada 1933 roku.

Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij	Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij	Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij	Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij	Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij
16098	1000	118222	1000	269075	1000	611909	1000	867088	1000
17414	1000	127920	1000	329010	1000	612666	1000	867943	1000
29154	1000	130688	1000	329382	1000	614941	1000	868694	1000
29358	1000	135361	1000	339553	1000	702108	10000	885746	1000
31863	1000	136518	1000	394687	1000	714436	1000	909989	1000
44598	1000	136661	1000	464878	1000	747154	1000	940417	1000
44608	1000	151138	1000	473220	1000	752300	1000	948918	1000
45088	10000	157613	1000	481442	1000	788197	1000	949052	1000
45334	1000	178578	10000	491031	1000	797848	1000	950967	1000
50198	1000	178806	1000	527988	1000	805131	1000	953638	1000
51807	1000	215865	1000	535279	1000	817663	1000	954084	1000
56226	1000	235542	1000	568990	1000	824105	1000	957828	1000
64104	1000	238364	1000	570778	1000	838284	1000	959364	1000
80567	1000	244917	1000	576862	1000	838857	1000	959928	1000
108805	1000	247995	1000	583735	1000	845421	10000	962996	1000
116969	1000	250922	1000	599988	1000	854620	1000	963081	1000

TABELA URZĘDOWA

wylosowanych w dniu 2 listopada 1933 r. premij do obligacyj Serji III 4% premjowej pożyczki dolarowej.

CIĄGNIENIE XVII

Nr Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij dolarowych	Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij dolarowych	Nr. Nr. obligacyj, wygrywającyh premje	Wysokość premij dolarowych	Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij dolarowych
25690	500	317983	100	777668	100	1206063	1000
46010	100	375409	100	809710	500	1221144	100
48661	100	380311	500	817057	1000	1227410	100
69614	100	418628	100	823297	100	1238754	100
69795	100	440790	100	832330	100	1257182	100
79948	100	486347	100	846968	100	1299575	100
85943	100	489843	12000	893793	100	1305320	100
107580	1000	504851	500	919990	100	1317766	100
108245	500	520119	100	941762	1000	1320912	100
117089	100	528931	1000	958520	100	1321823	100
137804	100	552340	100	1009921	100	1336781	100
139442	100	554947	100	1029668	100	1355844	100
140384	500	576526	100	1066861	100	1360208	100
153277	100	595151	500	1073222	100	1361282	100
161741	100	647768	100	1078809	100	1366037	100
175955	1000	663385	100	1102474	100	1371880	100
184670	100	674837	100	1108337	100	1380583	100
197241	100	691997	100	1118642	100	1387872	100
207316	100	697347	100	1144554	3000	1426278	100
251778	100	718537	100	1161270	100	1437679	100
257651	100	728289	100	1176878	500	1468192	100
292266	100	735860	100	1185436	500	1472592	500
301165	100	750392	3000	1188933	100	1494308	100
306728	100	773546	100	1194598	1000		

Ogółem wylosowano 95 premij na sumę 37.500 dolarów.

Warszawa, dn. 2 listopada 1933 r. URZĄD DŁUGÓW PAŃSTWA.

SPÓŁDZIELCZY BANK LUDOWY z n. o. w CZĘSTOCHOWIE

BILANS SUROWY NA DZIEŃ 1 LISTOPADA 1933 ROKU.

AKTYWA		PASYWA	
Kasa i sumy do dyspozycji	72.499.21	Udziały	464.318.46
Banki	8.220.63	Rezerwy	126.089.93
Papiery wart. i udział. wł.	51.445.93	Wkłady	1.271.652.06
Pożyczki	1.659.278.65	Redyskonto	364.533.55
Nieruchomości	649.137.61	Banki	24.203.48
Ruchomości	39.185.42	Dywidendy niepodniesione	23.151.26
Towary	31.226.19	Wierzyciele hipoteczni	143.653.77
Różne rachunki	122.447.08	Różne rachunki	215.838.21
	2.633.440.72		2.633.440.72
Inkaso	46.234.05	Różni za inkaso	46.234.05
Dłużnicy gwaranc.	30.700.—	Wierzyciele gwaranc.	30.700.—
Depozyty i zastawy	453.087.08	Różni za depozyty i zast.	453.087,08
	3.163.461.85		3.163.461.85

WYKAZ

premij, wylosowanych w poprzednich ciągnieniach, a nie zgłoszonych do wypłaty do dnia 2 listopada 1933 roku.

Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij dolarowych	Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij dolarowych	Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij dolarowych	Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij dolarowych	Nr. Nr. obligacyj, wygrywających premje	Wysokość premij dolarowych
3542	100	371761	100	596186	100	804675	3000	1173538	100
3716	500	385450	100	598001	100	808826	100	1174332	100
7044	100	391472	100	607100	100	810047	100	1178964	100
8384	100	415934	100	611666	100	818581	100	1185374	100
10841	100	432806	100	612821	500	827343	100	1186040	100
15075	100	436057	100	619473	100	832265	100	1194625	100
15544	100	437475	100	620074	500	848022	100	1196413	100
19274	100	439443	100	628259	100	856605	100	1212372	100
37777	100	447500	500	629931	100	860521	100	1220982	100
58106	100	449550	100	632724	500	861403	100	1222533	100
58925	1000	450301	100	634831	100	867957	100	1225977	100
66538	100	451177	100	635541	100	870478	100	1233061	100
77443	100	455740	100	638733	100	882326	100	1240092	100
82391	100	457369	100	662818	100	885019	100	1247064	3000
84608	100	465597	100	666972	100	889947	100	1262911	100
88262	100	466446	500	671214	100	899283	100	1265718	500
89264	100	474933	100	674113	3000	903387	100	1269788	1000
121523	100	482258	100	681001	100	936313	100	1327082	100
130797	100	486624	100	683316	100	938181	100	1330501	100
135035	100	496138	100	684286	100	953464	100	1346257	100
137623	100	501640	100	685218	100	958309	3000	1353741	100
175661	100	515524	100	691330	100	961770	100	1363702	3000
180665	100	516507	100	692948	100	980330	8000	1381829	100
189519	100	548502	100	699878	100	993232	100	1397709	100
191690	100	556799	100	720087	100	998897	100	1406029	500
192676	500	561988	12000	720195	100	1012465	100	1430414	100
194042	100	562022	100	722251	100	1017933	100	1438828	100
197101	100	564756	100	723957	100	1023331	100	1445117	100
263154	100	573351	100	726428	100	1028663	100	1447719	100
269946	100	575734	100	730873	100	1045749	100	1457456	100
275689	500	577801	500	733094	1000	1050777	100	1461785	100
277690	100	579670	100	735487	100	1066999	100	1463450	100
309697	100	583763	500	736667	100	1099199	100	1484428	100
349060	100	585654	100	746551	100	1142535	100	1485179	100
359049	100	591100	100	747127	1000	1145534	100	1499140	100
365826	100	591952	100	779547	100	1156778	1000	1499265	100
368977	1000	594879	100	793313	100	1161017	100		

CENY OGŁOSZEŃ: Cała strona 80 zł. 1/2 str. 40 zł. 1/4 str. 20 zł. 1/8 str. 10 zł. 1/16 str. 5 zł.
Drobne ogłoszenia po 10 gr. od słowa, najmniejsze 1 zł.

Redaktor i Wydawca ALEKSANDER NOWICKI. Rękopisów Redakcja nie zwraca.

POLSKIE ZAKŁADY GRAFICZNE, ul. Biegańskiego 10 (za domem Księcia).